



Suzan Valstar en Corrine Bleecke

Hoe krachtig is jullie samenwerking?

Een goede teamsamenwerking heeft een positief effect op de kwaliteit van je onderwijs. Maar hoe stimuleer je die professionele samenwerking? En welke rol kan de IB'er hierin spelen?

Cultuur van evalueren en reflecteren

Een belangrijke kwaliteitsimpuls van de afgelopen jaren aan het onderwijs is dat leerkrachten hun onderwijs samen met de leerlingen regelmatig en doelgericht evalueren. Een goede evaluatie levert zowel de leerkracht als de leerlingen informatie op over vragen als: Zijn de lesdoelen behaald? Hoe is er geleerd? En

zit dit eigenlijk in teamverband? Zien we het belang van doelgericht evalueren en reflecteren ook ten aanzien van ons eigen handelen in het team, bijvoorbeeld op het gebied van samenwerken?

Vier ingrediënten van een krachtige samenwerking

Het is goed om ook op het gebied van je eigen samenwerking

- Werken we in ons team vanuit vertrouwen in jezelf, de ander en onze gezamenlijke doelen?
- Werken we in ons team vanuit erkenning: het zien, waarderen en benutten van elkaars kwaliteiten?
- Hoe is de kwaliteit van onze gesprekken?
- Hoe is de kwaliteit van onze activiteiten?



Een goede teamsamenwerking is de basis om je gezamenlijke inhoudelijke doelen van dat jaar te kunnen realiseren.



geeft aangrijpingspunten voor de lessen die nog komen gaan. Zo'n evaluatie is een hulpmiddel om grip te krijgen op het leerproces en om zicht te krijgen op de opbrengsten. Van de leerkrachten vragen we dit professioneel handelen waarin de evaluatie mede zorgt voor een kwaliteitscyclus in hun onderwijskundig proces. Maar hoe

doelen te stellen. Want een goede teamsamenwerking is de basis om je gezamenlijke inhoudelijke doelen van dat jaar te kunnen realiseren. Het reflecteren op een of meerdere ingrediënten van het wiel van krachtig samenwerken (Gunilla Blijsie) kan goed helpen bij het vinden van jullie doelen op het gebied van samenwerken:

Wanneer je met elkaar over deze ingrediënten in gesprek gaat, komen er aandachtspunten naar voren die jullie samenwerking nog krachtiger kunnen maken. Formuleer vervolgens met elkaar wat je binnen een of meerdere ingrediënten concreet wilt realiseren. Bespreek wat jullie gaan doen om dat voor elkaar te krijgen en kom hier regelmatig op terug. Door op deze manier doelen te stellen en door middel van evaluatie en reflectie krijgt het professioneel handelen van het team een kwaliteitsimpuls. Dat heeft vanzelfsprekend ook een positief effect op de onderwijskwaliteit. Ook voor teams die elkaar al

langer kennen, is het van belang om dit soort doelen regelmatig te stellen. Daarmee voorkom je dat er mogelijk negatieve patronen in de samenwerking ontstaan, die je weghouden bij het realiseren van je gezamenlijke doelen. Door regelmatig korte momenten van procesevaluatie in te voeren, gericht op deze vier ingrediënten en de daarbinnen gestelde concrete doelen, maak je de onderlinge samenwerking bespreekbaar en krijgt deze nieuwe impulsen. Wanneer je dit niet alleen aan het eind van een team- of bouwvergadering doet, maar bijvoorbeeld ook na een gesprek of na een groepsbespreking, werk je gezamenlijk aan je professionele cultuur.

Procesevaluatie in het team - praktijkvoorbeeld

Een directeur uit ons netwerk gebruikte de vier ingrediënten van krachtig samenwerken om met haar team in gesprek te gaan over hun eigen samenwerking, die op dat moment niet helemaal soepel verliep.

Zij deed dit met behulp van de vragenkaarten van 'Speel samen open kaart' en een coöperatieve werkvorm. Zo ontstond tijdens een teamvergadering een eigen concrete top 3 van vragen waarmee het team aan de slag ging:

1. Weegt wat iedereen zegt even zwaar? (kwaliteit van gesprekken)
2. Geven wij feedback aan elkaar? Wat werkt hierbij goed en wat is lastig? (werken vanuit erkenning)



3. Hoe nemen wij gezamenlijk beslissingen? (kwaliteit van activiteiten)

Ze merkte dat het eerste gesprek over de onderlinge samenwerking al veel winst opleverde. Aan het eind van de bijeenkomst konden er al direct concrete afspraken worden gemaakt over hoe verder te gaan met de top 3.

De samenwerking in het team is in een korte periode veranderd. Zo is bijvoorbeeld ieders aandeel in het overleg gelijkwaardiger geworden en geven de leerkrachten en IB'ers elkaar in onderwijsgesprekken makkelijker feedback.

Eerlijkheid gebiedt nog wel te zeggen dat er in eerste instantie vooral dingen veranderen in de formele communicatie (structuur). Als je er bewust mee bezig bent, doe je dingen anders. Dan geef je elkaar bijvoorbeeld op een mooie manier feedback en weet je ook feedback op een goede manier te ontvangen. In de informele

communicatie (cultuur) is dat nog niet altijd terug te zien. De directeur omschrijft dat als volgt: "Volgens mij zijn we bewust bekwaam aan het oefenen, maar hebben we het nog niet helemaal eigen gemaakt. Ik ben blij met dit eerste resultaat. Hier gaan we op verder bouwen!"

Procesevaluatie tijdens een groepsbespreking - praktijkvoorbeeld

Een IB'er bemerkte dat zij aannames deed over de samenwerking met haar collega's. Die ene collega zou haar spullen wel niet op tijd inleveren voorafgaand aan de groepsbespreking, met als gevolg een rommelige groepsbespreking. En die andere collega zou zelf wel weer met veel vragen komen, waardoor haar eigen voorbereiding minder zorgvuldig werd. Ze werd zich bewust van het feit hoe makkelijk deze aannames en patronen ontstaan in de



samenwerking, met niet altijd een positief effect op zowel de samenwerking als op de onderwijskwaliteit. Ze besloot tijdens de volgende ronde groepsbesprekingen vijf minuten aan het eind van het gesprek in te ruimen voor een proces- en samenwerkingsevaluatie. Aan iedere collega stelde ze een vraag gerelateerd aan een van de ingrediënten van een krachtige samenwerking. Soms heel specifiek, soms wat algemener. Het was verrassend om te merken hoe snel er in korte tijd naar aanleiding van zo'n vraag veel meer openheid en wederzijds begrip ontstaat. De eerste leerkracht die heel creatief en gedreven is in de klas, maar moeite heeft met organiseren, was heel blij met een extra reminder een week voorafgaand aan de

groepsbespreking. Die hielp haar op tijd de groepsplannen af te maken en in te leveren, zodat de groepsbespreking inhoudelijker en meer to-the-point kon worden gevoerd. Met de tweede leerkracht, die eigenlijk ook wel feedback wilde krijgen op haar plan, is afgesproken dat de groepsbespreking voortaan in twee delen wordt gehakt. In het eerste deel staan haar vragen centraal en in het tweede deel neemt de IB'er de ruimte om verdiepingvragen over het groepsplan te stellen en feedback te geven

Conclusie

Stuk voor stuk leverden alle gestelde vragen op dat de IB'er en de leerkrachten elkaar beter begrepen. Wanneer je vanuit oprechte belangstelling deze vragen stelt, krijg je inzicht in hoe

anders een situatie voor een ander kan zijn en kan de onderlinge samenwerking zich verdiepen. Negatieve aannames en irritaties kun je zo voorkomen. De focus komt vooral te liggen op ieders kwaliteiten en behoeften en op het plezier van de samenwerking. ■

Suzan Valstar en Corrine Bleecke hebben beiden veel ervaring in het basisonderwijs, zowel als leerkracht als intern begeleider. Ook waren zij een tijd collega's bij een onderwijsbegeleidingsdienst. Op dit moment zijn zij beiden zelfstandig adviseur. Corrine bij Co-creaties en Suzan bij Living Motion.

*Voor meer informatie:
www.speelsamenopenkaart.nl
Voor vragen:
s.j.valstar@livingmotion.nl of
co@co-creaties.nu*

SAMENVATTING

Doelgericht in gesprek gaan over je eigen teamsamenwerking zorgt voor meer vertrouwen in jezelf en de ander. Het is de basis om daadwerkelijk met elkaar je schoolvisie en doelen te realiseren. Regelmatig een korte reflectie maakt je bewust van onderlinge verschillen en ieders kwaliteiten. En het voorkomt dat deze verschillen een eigen leven gaan leiden en je weghouden van resultaten die jullie willen bereiken.

TIPS

- Pak regelmatig 5 minuten aan het eind van een overleg, een groepsbespreking of gesprek en stel elkaar een vraag over het verloop van de samenwerking.
- Reflecteer hierbij op de vier ingrediënten: vertrouwen, in gesprek, elkaar zien en aan de slag.
- Als je iets niet begrijpt, stel dan een vraag.
- Wees specifiek in je vragen.
- Doe dit ook met leerlingen!